

JEANINE HENNIS OVER DEFENSIE

'WAT IN 20 JAAR IS AFGEBROKEN, REPAREER JE NIET ZOMAAR'

Nederland geeft al jaren te weinig geld uit aan defensie. De 2 miljard euro extra waarom minister Jeanine Hennis vraagt, is daarom hard nodig zegt ze. 'Defensie gaat allang niet alleen meer om de verdediging van Nederlands grondgebied, maar vooral om cyber, energie, grondstoffen en handelslijnen.'

De tijd dat een oorlog die ver weg woedde, geen invloed had op het dagelijks leven in Nederland is voorbij. Dat merk je aan de strijd in het Midden-Oosten, die met aanslagen en de grote stromen aan migranten en de daaropvolgende maatregelen aan de Europese binnengrenzen, ook in Europa te voelen is. De invloed van *strategic messaging* heeft een nieuw dimensie gegeven aan communicatie rond conflicten. Waren 'de groene mannetjes' die in 2014 opdoken in de Oekraïense burgeroorlog bijvoorbeeld nu wel of geen door Rus-

land gestuurde militairen? Dat geldt ook voor sociale media en aanvallen via internet. Daar hoefde Defensie twintig jaar geleden nauwelijks rekening mee te houden. Het beïnvloedt de wijze waarop het leger optreedt in de strijd tegen bijvoorbeeld ISIS in Irak en Syrië, ziet ook minister van Defensie Jeanine Hennis.

'Defensie gaat niet meer alleen om de verdediging van Nederlands grondgebied', stelt Hennis. 'Het draait nu ook en vooral om grensoverschrijdende netwerken. Cyber, energie, grondstoffen, handelslijnen, ga zo maar door.

De verwevenheid tussen de interne en externe veiligheid is enorm. Het onderscheid tussen pure landsverdediging en de bescherming van bijvoorbeeld grootse handelsbelangen wordt steeds diffuser.'

Het is mede om die reden dat de NAVO eerder dit jaar een waarschuwing liet horen: Nederland geeft veel te weinig uit om zichzelf fatsoenlijk te kunnen verdedigen. De Europese NAVO-landen zitten met gemiddeld 1,43 procent al ver onder de ooit afgesproken norm van 2 procent van het bruto binnenlands product. Nederland zit daar met 1,14 procent (ruim 2,8 miljard euro) al weer sinds jaren onder.

Nederland heeft te weinig geïnvesteerd, gekocht en ontwikkeld, vindt de NAVO. En Hennis is het daar wel mee eens. 'Ik vind die kritiek zeer terecht', zegt Hennis. 'Het is natuurlijk belachelijk te denken dat als ik, bij een gelijk inkomen, bijvoorbeeld 10 euro zou uitgeven en mijn buurman 100, ik even goed beveiligd kan zijn. Op een gegeven moment zegt die buurman: 'Draag een beetje evenredig bij, alsjeblieft.' Dus we hebben nogal een gat te overbruggen.'

A close-up portrait of Jeanine Hennis-Plasschaert, a woman with short, wavy blonde hair, looking slightly to the right with a subtle smile. She is wearing a dark green top. The background is dark and out of focus.

Wie is Jeanine Hennis-Plasschaert

Jeanine Hennis is sinds 2012 minister van Defensie in het kabinet-Rutte II. Dat jaar werd ze door de Nederlandse parlementaire pers uitgeroepen tot Politiek Talent van het jaar 2012. Eerder was ze lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en het Europees Parlement. Ze begon haar politieke carrière in de stad Amsterdam. Daarvoor werkte ze bij KPMG en bij de Europese Commissie in zowel Brussel als Riga (Letland). Hennis stond in 2012 zesde op de VVD-kandidatenlijst en haalde, na Mark Rutte en Edith Schippers, de meeste voorkeursstemmen bij de VVD.

U heeft er de afgelopen twee jaar zo'n 670 miljoen bijgekregen. Dat is geen 2 miljard.

'Nee, maar het zijn wel belangrijke stappen voorwaarts. Ik ben daar heel nuchter in hoor. Wat in twintig jaar is afgebroken, repareer je niet zomaar even. En voor alle duidelijkheid: het bijplussen van geld is geen doel op zich. Waar geef je het geld aan uit? Dat is net zo relevant. Maar inderdaad, de afgelopen twee decennia is vergaand bezuinigd, terwijl er tegelijkertijd steeds vaker een beroep op de krijgsmacht werd gedaan, zowel nationaal als internationaal. Op een gegeven moment gaat dat knellen. En niet zo'n heel klein beetje. Ik moest daar laatst aan denken omdat ik thuis een enorme lekkage had. Een leiding onder mijn bad had een jaartje of vijf druppelsgewijs gelekt. Dat merk je heel lang niet en ineens stort je halve plafond naar beneden. Dat is wat met Defensie bijna is gebeurd. Je hoeft dat hele bedrag niet morgen te regelen. We snappen hier ook dat het geld niet aan een soort belastingbomen groeit, dus dat vraagt om een ordentelijk, beheerst en meerjarig proces. Daar kun je prijskaartjes aan hangen. Die ik niet met u ga delen, want daarover worden gesprekken gevoerd met de minister van Financiën. En ik vind gewoon, als bondgenoot heb je je als bondgenoot te gedragen. Dan is om te beginnen het Europees NAVO-gemiddelde logisch.'

VNO-NCW-voorzitter Hans de Boer bepleitte onlangs een jaarlijks extra bedrag van 1 miljard euro voor Defensie. Hij deed dat in het bijzijn van Hennis op de bijeenkomst *NL Veilig in Europa en de wereld*, onderdeel van de campagne *NL Next Level*. Ondernemers pleiten daarin voor een brede *Veiligheidsagenda*, waarbij veiligheidsrisico's en opkomende instabiliteit via *defence*, *diplomacy* en *development* worden aangepakt. Hennis reageerde daarop met de uitspraak: 'Defensie heeft het bedrijfsleven nodig en het bedrijfsleven Defensie.'

Hoe ziet u dat samenspel? Defensie heeft de reputatie niet erg soepel te zijn.

'Soms bestaat er een beetje verkeerd beeld van

Jeanine Hennis wil dat de Europese defensiemarkt van slot gaat: 'Juist Nederlandse bedrijven zijn heel erg gebaat bij wat meer lucht op die markt'

wat wij doen met het bedrijfsleven. Het is dus niet zo dat we alleen maar heel gestandaardiseerd denken van: 'O, ik heb een schip nodig, dus ik ga naar een bedrijf. Dat maakt een schip en je weet precies welke bedrijven daarvoor in aanmerking kunnen komen.' Zo werkt het al lang niet meer. Het is evident dat Defensie de kennis voor verdere innovatie die van belang is om de vijand van morgen te verslaan, niet allemaal zelf in huis heeft. We hebben de kennisinstututen en het bedrijfsleven keihard nodig om dat voor elkaar te boksen. Wij werken nu samen met bedrijven op vele terreinen. Denk aan het F35-vliegtuig, maar bijvoorbeeld ook aan radartechnologie of, weer iets heel anders, aan de Field Lab Smart Base, de legerbasis van de toekomst. Met (digitaal beveiligingsbedrijf; red.) Fox IT verzorgen we een speciale cyber-opleiding. En wij bootsen sinds kort met game-technologie een omgeving na om daar militairen online zo realis-

**'DEFENSIE
KAN NIET
ZONDER
HET BEDRIJFS-
LEVEN EN
ANDERSOM'**

istisch mogelijk voor te bereiden op een missie. Je kunt het eigenlijk zo gek niet bedenken of het kan relevant zijn voor ons.'

Defensie is niet zomaar een overheidsinstelling, zoals Financiën of EZ. Als je iets in een tank of een vliegtuig wilt hebben, kunt u dit niet bij de eerste de beste aanbieder aanschaffen.

'Dat klopt. Je hebt soms helemaal geen zin om zaken te doen met bedrijven waarop je normaliter zou uitkomen als je volgens de aanbestedingsregels zou werken, omdat daarmee druk kan komen te staan op de nationale veiligheid. Ook daarom is het van belang dat ik de vertrouwde bedrijven weet te positioneren op de internationale markt. Juist Nederlandse bedrijven zijn heel erg gebaat bij wat meer lucht op die markt. Want, met alle respect, Nederland is een prachtig land, maar niet de Verenigde Staten van Europa. We zijn beschei-

den van omvang. Ons bedrijfsleven heeft veel te leveren, maar op dit moment zit de Europese markt behoorlijk op slot, omdat bepaalde landen onder die noemer staatsveiligheid de eigen bedrijven beschermen. Dat staat het Nederlandse bedrijfsleven dat heel erg grensoverschrijdend gericht is, enorm in de weg. Ik heb er belang bij dat ik Nederlandse bedrijven goed positioneer voor mijn eigen behoefte en tegelijkertijd wil ik ook dat zij zoveel mogelijk profiteren van een open Europese markt.'

Ik las dat de Fransen zelfs de wc's in de kazernes onder 'strategische militaire installaties' laten vallen.

Hennis lacht. 'Ik zeg even niets. De Fransen zijn mijn beste maten in Mali.'

Een beetje bescherming mag, maar dan moet je het goed kunnen motiveren?

'Wat ik zeg, is dat het Nederlands bedrijfsleven baat heeft bij een goed werkende Europese markt. Dat *level playing field* is er nu nog niet en tot die tijd moeten we kijken waar we het Nederlandse bedrijfsleven kunnen helpen om goed gepositioneerd te blijven. Dat is wel zo fair.'

De afgelopen jaren is ook wel eens geopperd om de economische belangen van Nederland als uitgangspunt te nemen voor het beleid van Defensie. Is dat een goed idee?

'Nee, dat zou weinig gericht en doelmatig zijn. Je hoeft niet overal aanwezig te zijn. Ik moet kijken hoe ik mijn middelen het best kan inzetten. Die middelen zijn duur en schaars, de inzet wil ik dus zo doelmatig en gericht mogelijk doen. In 2011, de hoogtijdagen van de piraterij in de Golf van Aden, wist je een ding zeker: daar wil je je mensen inzetten. Als we die piraterij de ruimte zouden geven, worden de belangen van Nederland behoorlijk geschaad. Daarnaast vind ik dat de Nederlandse opvarenden van de koopvaardij schepen gewoon recht hebben op bescherming. Dat wij daar nog steeds aanwezig zijn anno 2016 vind ik ook volstrekt logisch. De oorza-

ken voor piraterij zijn er nog: armoede, conflicten, chaos enzovoorts. Als we helemaal weg gaan, dan is het businessmodel voor piraterij in *no time* weer *alive and kicking*.'

Om schepen te beschermen werden fregatten en mobiele teams gestuurd. Kunt u dit soort militaire bescherming ook toepassen om landroutes te beschermen?

'Ook op zee heb je een mandaat nodig en ook op zee heb je te maken met internationaal recht. Je kunt dus niet zomaar wat doen. Dat geldt ook voor inzet van de krijgsmacht op het land of in de lucht. Maar voor de goede orde: geen missie is hetzelfde. Er is dus altijd sprake van maatwerk op basis van een militair advies. Piraterij is heel concreet, mensen zien wat er gebeurt en kunnen zich voorstellen wat het doet met de bemanning als een schip gekaapt wordt. De film *Captain Philips* met Tom Hanks, bekijk hem, geeft een goed beeld hiervan. Ik begrijp dat de publieke opinie kan verschillen per missie. Tegelijkertijd, als ik nu kijk naar onze inzet in Irak, herhaal ik graag een uitspraak van een van onze generaals: Ik pak ze liever daar aan dan dat ik wacht tot een aanslag in onze metro.'

Maar u mag dan niet zeggen dat het ook goed is voor onze economische belangen.

'Jawel, ik zeg dat wel. We hebben in het verleden in Nederland wel de neiging gehad – dit zeg ik even heel erg als Jeanine Hennis – het een beetje weg te poetsen als er keihard Nederlandse belangen werden gediend. We moesten vooral laten zien hoe goed we waren voor de rest van de wereld. Maar dat kan prima hand in hand gaan. Er is helemaal niets mis met het inzetten van de Nederlandse krijgsmacht in het belang van Nederland. Het is niet voor niets dat we binnen Defensie een militair vaak omschrijven als krijger, diplomaat en ook koopman.' ■